

BARBARA HANNIGAN ZINGT LET ME TELL YOU

Radio Filharmonisch Orkest

Karina Canellakis dirigent

Barbara Hannigan sopraan

Richard Wagner 1813-1883

Ouverture Parsifal 1877-1882

Hans Abrahamsen 1952

Let me tell you 2013

Part I

Part II

Part III

PAUZE

Jean Sibelius 1865-1957

Lemminkäinen-suite opus 22 1893-1895

Lemminkäinen en de meisjes van het eiland, 1895, revisie 1897 en 1939

De zwaan van Tuonela, 1893, revisie 1897 en 1900

Lemminkäinen in Tuonela, 1895, revisie 1897 en 1939

Lemminkäinen terugkeer, 1895, revisie 1897 en 1900

Live webcast

Een videoregistratie van dit concert wordt rechtstreeks uitgezonden via internet. Op een nader te bepalen moment volgt een herhaling op het digitale themakanaal NPO 2 Extra.

➔ [NPORADIO4.NL/LIVE](https://nporadio4.nl/live)

Programmaboekjes online lezen

Wist u dat u de programmaboekjes vanaf enkele dagen vóór iedere Matinee al kunt lezen op de site? U vindt er ook achtergrondartikelen en nieuws.

➔ [ZATERDAGMATINEE.NL](https://zaterdagmatinee.nl)

Podcast: Hilversumse muziekschatten

NTR, NPO Radio 4 en Stichting Omroep Muziek presenteren verhalen achter 18 vergeten muzikale parels uit het omroeparchief. Een selectie van composities die ooit op de radio hebben geklonken, maar waarvan de opnames verloren zijn gegaan. De partituren zijn gelukkig zorgvuldig bewaard gebleven in de collectie Muziekschatten en vormen het vertrekpunt van elke aflevering.

➔ [NPORADIO4.NL/PODCASTS/VERHAAL](https://nporadio4.nl/podcasts/verhaal)

Uitzending NPO Radio 4

Dit concert wordt live uitgezonden via NPO Radio 4. U kunt het ook beluisteren via ➔ [ZATERDAGMATINEE.NL](https://zaterdagmatinee.nl). Het concert, zonder voor- en/of pauzeprogramma, kunt u na enkele dagen terugvinden op

➔ [NPORADIO4.NL/CONCERTEN](https://nporadio4.nl/concerten)

Telefoons in de zaal

Geconcentreerd luisteren is voor de meeste Matinee-bezoekers de ideale manier om van muziek te genieten. Daarom vragen wij u zoveel mogelijk met elkaar rekening te houden, de telefoon op 'stil' te schakelen en geen foto's te maken voordat de muziek is uitgeklonken.

De ZaterdagMatinee op social media

Via Facebook, Twitter en Instagram houdt de Matinee u op de hoogte van het laatste nieuws rond de concerten.

Volg ons, en praat mee!

[ntrzaterdagmatinee](https://www.facebook.com/ntrzaterdagmatinee)

[@zaterdagmatinee](https://twitter.com/zaterdagmatinee)

[@ntrzaterdagmatinee](https://www.instagram.com/ntrzaterdagmatinee)

61e seizoen 12 februari 2022

SAGEN EN LEGENDEN

Voor zijn tragedie *Hamlet* greep Shakespeare terug op een sage van de Vikingen, in de twaalfde eeuw opgetekend door Saxo Grammaticus in zijn kroniek *Gesta Danorum (Daden der Denen)*. De Deense componist Hans Abrahamsen geeft Hamlets liefje Ophelia een hoofdrol in zijn lyrische liederencyclus *Let me tell you*. Wagner liet zich voor *Parsifal* inspireren door een epos van Wolfram von Eschenbach uit de dertiende eeuw over de gelijknamige graalridder die zich ontpopt als verlosser in de geest van Christus. Ook Sibelius greep voor zijn *Lemminkäinen-suite* terug op een oude sage, over een vrouwenversierder die na zijn verscheiden opstaat uit de dood.

Richard Wagner: Ouverture tot Parsifal

Parsifal was Wagners laatste opera, die in 1882 in première ging in het Festspielhaus in Bayreuth. Aan dit 'Bühnenweihfestspiel' ging een lange ontstaansgeschiedenis vooraf. Het eerste vonkje sloeg over op Wagner toen hij in 1845 *Parzival* van Wolfram von Eschenbach las, een episch verhaal over de gelijknamige graalridder uit de dertiende eeuw. Twaalf jaar later voltooide hij een eerste concept in Zürich, in het vakantiehuis dat Otto en Mathilde Wesendonck hem ter beschikking hadden gesteld. Hoewel het thema hierna geregeld terugkeert in zijn correspondentie met Mathilde, neemt hij de opera pas weer op in 1865. Op verzoek van Koning Lodewijk II van Beieren maakt hij een korte beschrijving van het verhaal en schetst de voornaamste personages. Maar vervolgens duurt het nog tot 1877 voor hij opnieuw de draad oppakt en een eerste volledige tekstontwerp maakt. Dan begint hij te componeren en een jaar later voltooit hij het eerste bedrijf.

Het voorspel (door Wagner zelf 'Prelude' genoemd) wordt op kerstdag 1878 uitgevoerd in zijn huis Wahnfried, als verjaardagscadeau voor zijn tweede vrouw Cosima. Hierna verfijnt hij de orkestratie en componeert de volgende twee bedrijven; begin 1882 is de complete opera af.

BENT U AL VRIEND?

[WWW.VRIENDENVANDEMATINEE.NL](https://www.vriendenvandematinee.nl)

Podium Witteman zondag 13 februari

Paul Witteman ontvangt de Frans-Duitse cellist Nicolas Altstaedt (en hij speelt Haydn). De Tunesische Ghaliya Benali mengt haar Arabisch geschoolde stem met de klank van het ensemble Fuse. Floris Kortie vertelt over de muziek uit de tijd van de Britse Queen Anne (begin achttiende eeuw), toen het hobokwartet heel populair was, op begrafenissen en vrolijker feesten, en mee op reis. De muzikale omlijsting komt van het ensemble La petite écurie.

zondag 13 februari 2022, NPO 2, 18.15-19.15 uur

➔ [PODIUMWITTEMAN.NL](https://podiumwitteman.nl)

Richard Wagner (1871)
door Franz Hanf-
staengel

Het heidens-christelijke verhaal laat zich lastig samenvatten. Het komt erop neer dat de graalridders twee belangrijke reliëwen zijn kwijtgeraakt: de kelk van het laatste avondmaal en de speer waarmee Christus' zijde werd doorboord. Deze zijn nu in handen van de tovenaars Klingsor, door een onbesuisde actie van Koning Amfortas. Hij viel voor de charmes van Klingsors medeplichtige Kundry en raakte verwond door de speer die hij probeerde terug te veroveren. Alleen een 'reine dwaas', ongevoelig voor zonde, kan verlossing brengen: Parsifal. Deze onschuldige jongen weerstaat Kundry's verleidingskunsten, herovert de speer op Klingsor, geneest Amfortas en wordt tot koning van de graalridders gekroond.

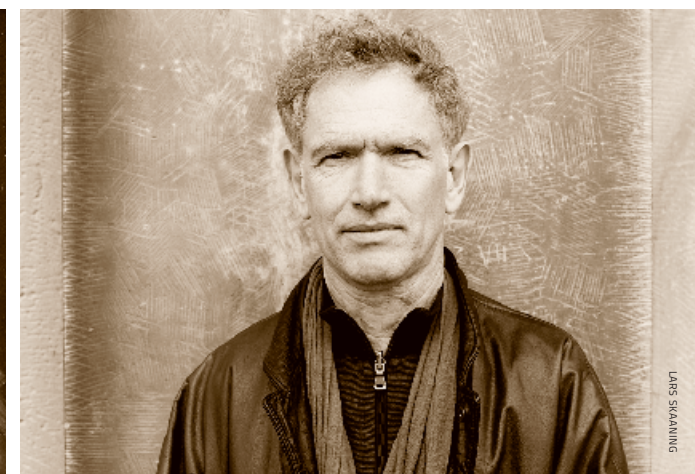
Net als de opera valt ook de Prelude uiteen in drie delen. De opening is fluisterzacht, met een traag stijgend motief van gedempte strijkers, fagotten, klarinetten en althobo, waarin zich gaandeweg de overige houtblazers en het koper mengen. Een solo trompet herhaalt dit 'Avondmaalsthema', waarna het nogmaals klinkt, maar dan in mineur. De sfeer is breekbaar, gewijd en plechtstatig. De muziek stijgt naar steeds grotere hoogten en sterft na ongeveer vijf minuten zachtjes weg. Na een generale pauze zetten trompetten en trombones het 'Gaalthema' in; een stijgende secunde gevolgd door een kleine terts, waarna stapsgewijs naar het octaaf toe wordt gespeeld. Hierop volgt het statige 'geloofsmotief' van hoorns en trompetten: een kwartsprong omhoog van Es naar As gevolgd door een terugkeer naar de uitgangston in de grondtoonsoort As-groot van de prelude.

In twee stijgende secundes wordt vervolgens toegewerkt naar een luide, zes tellen aangehouden G: we zijn gemoduleerd naar de dominant Es-groot. Toch klinkt deze wending als een verlossing. In gevarieerde herhalingen wordt het koraal martialer en luider, maar na enkele minuten keert de delicate sfeer terug en treedt opnieuw verstilling in.

Tegen ultrazachte tremoli van pauken en lage strijkers zetten klarinetten en fagotten het derde deel in, met een wederom stijgend motief dat sterk verwant is aan het openingsthema. Ook dit wordt door verschillende instrumentgroepen in wisselende toonsoorten herhaald, doorsprenkeld met referenties aan de eerdere motieven. De prelude eindigt pianissimo, wederom in Es-groot.

Ophelia, door Thomas
Francis Dicksee (ca
1864); rechts: Hans
Abrahamsen

De vele modulaties versluieren de grondtoonsoort en maken muzikaal invoelbaar dat niet alles pluis is in het domein van de Graal. Het knappe van Wagner is dat de hele, vijf uur durende opera gebouwd is op leidmotieven die grotendeels in het grondthema besloten liggen.

Hans Abrahamsen: Let me tell you

Hans Abrahamsen hoopt in december 2022 zijn zeventigste verjaardag te vieren, maar staat nu al in de schijnwerpers bij de NTR ZaterdagMatinee. Afgelopen januari beleefde het *Hoornconcert* zijn Nederlandse première; in mei speelt Asko|Schönberg zijn trilogie *Winternacht | Wald | Schnee*, en een maand later volgt de Nederlandse première van zijn op een sprookje van Andersen gebaseerde opera *The Snow Queen*.

Zijn naam zong al enkele decennia rond in het moderne-muziekcircuit, waar hij gold als een geheimtip voor fijnproevers. Pas in 2013 brak hij door bij het grote publiek met zijn voor Barbara Hannigan gecomponeerde liederencyclus *Let me tell you*. Zij bracht deze in 2013 in première met de Berliner Philharmoniker en zong een jaar later de eerste Nederlandse uitvoering met het Rotterdams Philharmonisch Orkest in de Doelen en in de NTR ZaterdagMatinee.

Critici en publiek waren diep onder de indruk. "Een bruisende fontein sproeit ondefinieerbare, hoge klanken van klokkenspel,

houtblazers en violen en maakt zo de kracht van Ophelia's liefde voelbaar", schreef *Biëlla Luttmer* in de Volkskrant. Zij vergeleek de vegende brushes in de sterfscène aan het slot met een "tot klank gestolde sneeuwscène uit Thomas Manns roman *Der Zauberberg*".

In 2016 werd *Let me tell you* bekroond met de gezaghebbende Amerikaanse Grawemeyer Award. Een jaar later verscheen de liedmonoloog op een cd, die opnieuw jubelrecensies kreeg. Volgens de NRC werd een 'magisch prisma klanken' omgetoverd tot 'verblindende lichtstralen of donzige sneeuwval', The Guardian hoorde een 'winterse orkestklank, een magische waaier van sprookjesachtige microtonale klanken'. De Britse Gramophone repte van 'een kleine, tragische *Winterreise*'.

Van een weerloos slachtoffer transformeert Ophelia in zo'n dertig minuten tot een zelfbewuste vrouw die haar lot in eigen handen neemt.

Abrahamsen componeerde *Let me tell you* op verzoek van Barbara Hannigan, die onder de indruk was van zijn subtiele kleurgebruik en de emotionele zeggingskracht van zijn muziek. In een interview met ondergetekende zei ze hierover: "Ik bewonder zijn originaliteit en zachtmoedigheid. [...] Ik heb met Hans alle mogelijkheden van mijn stem doorgenomen, maar hem op het hart gedrukt dat grenzen altijd doorbroken kunnen worden." De titel *Let me tell you* is ontleend aan de gelijknamige novelle van Paul Griffiths uit 2008, waarin Ophelia haar verhaal doet in precies de 481 woorden die Shakespeare haar in Hamlet te spreken geeft. Door deze telkens anders te rangschikken, creëert Griffiths een soort autobiografie, waarin Ophelia reflecteert op haar leven. Van een weerloos slachtoffer transformeert ze in zo'n dertig minuten tot een zelfbewuste vrouw die haar lot in eigen handen neemt. Griffiths stelde een driedelig libretto samen, verdeeld over zeven gezangen. In deel 1, 'Let me tell you how it was', kijkt Ophelia terug, naar een tijd dat er 'no music' in haar leven was.

Abrahamsen schetst met hoge piccolotonen en klokachtige klanken van een celesta een ijle, verdroomde wereld waarin elke beweging gestold lijkt te zijn. De sopraan baant zich al tastend een weg door stratosferische hoogten en afgrondelijke laagten, met lang aangehouden tonen en een soms stotende stem à la de *stile concitato* van Monteverdi.

Deel 2, 'Let me tell you how it is', is een gepassioneerde liefdesverklaring aan Hamlet – 'you have sun-blasted me / and turned me to light'. De muziek is beweeglijk en gepassioneerd, met felle coloraturen van de sopraan en wervelende cascades van glasachtige klanken na haar verzuchting 'You have made me like glass – like glass in an ecstasy from your light / like glass in which light rained.'

In het afsluitende deel, 'I know you are there', kijkt Ophelia naar de toekomst: 'I will find you', zingt ze, terwijl ze een besneeuwde wereld binnenstapt vol identieke ijsbloemen. De sereniteit van het eerste deel keert terug, met uitgesponnen lijnen van de sopraan deinend op een zee van breekbare, traag verglijdende klankweefsels. 'I will go on', besluit ze, terwijl een slagwerker haar schuifelende voeten in de sneeuw imiteert door een vel papier over een grote trom te wrijven. Terwijl de muziek langzaam wegebt, zweeft ons vanuit de haast gewijde stilte een vraag tegemoet: sterft Ophelia, of treedt zij een nieuw leven binnen?

Jean Sibelius: Lemminkäinen-suite

Zoals Wagner zich voor zijn opera's liet inspireren door Germaanse sagen en legenden, zo putte Sibelius dankbaar uit de Karelsche en Finse folklore, verzameld in het nationale epos Kalevala. Geïnteresseerd bezocht hij in 1890 in Berlijn uitvoeringen van *Tannhäuser* en *Parsifal*, die hij echter ervoer als zware kost. Hij stelde zijn oordeel bij toen hij in de jaren hierna in Wenen, Bayreuth en München ook een groot deel van de andere opera's van zijn Duitse collega hoorde.

Hij bestempelde zichzelf tot 'Wagneriaan' en besloot ook zelf een opera te componeren, volgens het model dat Wagner had uitgewerkt in zijn essay *Oper und Drama*. Voor het libretto koos hij twee zangen uit Kalevala over de halfgod Väinämöinen, schepper van de wereld en schutspatroon van poëzie, liederen en magie.

Een van de scènes zou diens afdaling naar Tuonela beschrijven, het rijk van de doden. Sibelius begon meteen aan een ouverture, die hij in 1893 voltooide. In het voorwoord beschreef hij hoe het Dodenrijk omringd wordt door een snel stromende rivier met zwart water, ‘waarop de Zwaan van Tuonela voortgaat, majestueus en zingend’. Hierna liet zijn inspiratie hem in de steek. Toen hij de *Faust-symfonie* van Liszt bestudeerde, realiseerde hij zich dat het genre van het symfonisch gedicht (een vertelling voor orkest zonder zang) hem beter lag dan opera. “Ik ben meer een toonschilder dan een dichter”, schreef hij aan een bekende. Sibelius besloot in plaats van een operaproject een orkestsuite te baseren op de thematiek en hierin het muzikale materiaal te verwerken dat hij inmiddels had gecomponeerd.

Ook koos hij een andere hoofdpersoon: in plaats van de oude, wijze Väinämöinen kwam de knappe vrouwenversierder Lemminkäinen. De resulterende *Lemminkäinen-suite* is in wezen een aaneenrijging van symfonische gedichten, die Sibelius zelf de ondertitel ‘vier legenden’ meegaf. Samen vertellen zij losjes het verhaal van de titelheld. (Aanvankelijk zette hij ‘De Zwaan van Tuonela’ op de derde plaats, later verhuisde deze naar de tweede. Tegenwoordig wordt soms de eerdere volgorde uitgevoerd).

Lemminkäinen ‘had duizend bruiden en liet duizend weduwen na’, stelt de Kalevala droogjes. Deze door alle dames begeerde Adonis kan het mooiste meisje echter enkel krijgen indien hij de Zwaan van Tuonela doodt. Dat mislukt, omdat een jaloerse rivaal hem dodelijk verwondt, zijn lichaam in stukken snijdt en in de heilige rivier gooit. Zijn moeder vist deze uit het water, naait ze aan elkaar en wekt Lemminkäinen vervolgens met een druppel honing weer tot leven.

Maar van een doorlopend verhaal is eigenlijk geen sprake, Sibelius koos van elke legende vooral de sfeer die hij muzikaal wilde verklanken. In ‘Lemminkäinen en de meisjes van het eiland’ klinken smachtende signaalmotieven van klarinetten en hobo’s tegen ondulerende motieven van de strijkers, als de klotsende golven tegen het bootje waarmee Lemminkäinen naar het eiland vaart. Lichtvoetige figuraties in hout- en koperblazers evoceren dansende maagden.

In ‘De zwaan van Tuonela’ laat Sibelius fluiten, klarinetten (behalve de basklarinet) en trompetten achterwege en spelen de

Jean Sibelius in 1896 (links) en in 1938

strijkers veelal in het hoge register. Zo ontstaat ruimte voor de lyrische, uitgesponnen solo van de althobo, gedragen door ingehouden tremoli van het strijkerscorps, pauken en grote trom. Het statische, ragfijne klankweefsel creëert een tranceachtige, magische sfeer..

‘Lemminkäinen in Tuonela’ heeft een duistere toon, waarin geagiteerd tremolerende lage strijkers de kwade geesten van het Dodenrijk verbeelden. De spanning bouwt op naar een fortissimo uitgeschreeuwd dissonant akkoord, dat zich ontaardt in een wervelende cascade van dalende zestienden in de strijkers. De rust keert weer en de houtblazers spelen lieflijke cantilenen tegen etherische strijkers. Dit wiegenlied representeert de ‘liefde waarmee Lemminkäinens moeder zijn brokstukken uit de rivier harkt’, vertelde Sibelius in 1948 aan zijn schoonzoon. Even klinkt weer de onheilspellende muziek van het begin, maar het deel eindigt met een hoopvol stijgende lijn van een solo cello gevolgd door een heilzame stilte.

Het vierde en laatste deel, ‘Lemminkäinens terugkeer’ is een opzweepend rondo, met razendsnelle figuraties in de strijkers en een terugkerend drietoonsmotief dat door de fagotten wordt geïntroduceerd. De ritmiek herinnert aan galopperende paarden en we jagen af op een triomfantelijk en feestelijk einde in Es-groot; Lemminkäinen is weer veilig thuis.

Sibelius bleef schaven aan zijn *Lemminkäinen-suite* en pas in 1939 voltooide hij de definitieve versie. Acht jaar later gooide hij alsnog de volgorde om, maar het zou tot 1954 duren voor deze versie daadwerkelijk in druk verscheen.

Thea Derks

PART I

1.

Let me tell you how it was.
I know I can do this.
I have the powers:
I take them here.
I have the right.

My words may be poor
but they will have to do.
There was a time when I could not do
this:
I remember that time.

2.

O but memory is not one but many –
a long music we have made
and will make again,
over and over,

with some things we know and some
we do not,
some that are true and some we have
made up,
some that have stayed from long before,
and some that have come this morning,

some that will go tomorrow
and some that have long been there
but that we will never find,
for memory there is no end.

3.

There was a time, I remember, when we
had no music,
a time when there was no time for
music,
and what is music if not time –

time of now and then tumbled into one
another,
time turned and loosed,
time blended,

time blown up here and there,
time sweet and harsh,
time still and long?

PART II

4.

Let me tell you how it is,
for you are the one who made me more
than I was,
you are the one who loosed out this
music.

Your face is my music lesson
and I sing.

5.

Now I do not mind if it is day, if it is
night.
If it is night,
an owl will call out.
If it is morning,
a robin will tune his bells
Night, day: there is no difference for
me.

What will make the difference is if you
are with me.
For you are my sun.

You have sun-blasted me,
and turned me to light.

You have made me like glass –
like glass in an ecstasy from your light,
like glass in which light rained
and rained and rained and goes on,
like glass in which there are showers of
light,
light that cannot end.

PART III

6.

I know you are there.
I know I will find you.
Let me tell you how it will be.

7.

I will go out now.
I will let go the door
and not look to see my hand as I take it
away.

Snow falls.
So: I will go on in the snow.
I will have my hope with me.

I look up,
as if I could see the snow as it falls,
as if I could keep my eye on a little of it

and see it come down
all the way to the ground.
I cannot.

The snow flowers are all like each other
and I cannot keep my eyes on one.
I will give up this and go on.
I will go on.

Karina Canellakis

Karina Canellakis, geboren en opgegroeid in New York City en chef-dirigent van het Radio Filharmonisch Orkest sinds seizoen 2019-2020, is ook vaste gastdirigent van het Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin. In het huidige seizoen maakt zij haar debuut bij het Gewandhausorchester Leipzig, het Chicago Symphony Orchestra en het HR-Sinfonieorchester (Frankfurt), en keert terug bij het Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks, het Los Angeles Philharmonic, San Francisco Symphony en het Orchestre de Paris. In de zomer van 2021 debuteerde zij bij het Boston Symphony in Tanglewood, het Cleveland Orchestra (Blossom Festival) en het Orchestre National de France (Festival de Saint-Denis) en dirigeerde Beethovens *Negende symfonie* bij de Wiener Symphoniker, een uitvoering in de reeks 'negen Beethovensymfonieën uit negen Europese steden', live op ARTE. Zij dirigeert Tsjaikovski's *Jevgeni Onegin* in het Théâtre des Champs-Élysées (Orchestre National de France), Janáček's *Kát'a Kabanová* in de NTR ZaterdagMatinee, het tweede bedrijf uit Wagners *Tristan und Isolde* met het Koninklijk Orkest van Stockholm en de derde akte uit *Siegfried* bij de Bregenzer Festspiele (Wiener Symphoniker). Sinds het winnen van de Sir Georg Solti Conducting Award in 2016 was Canellakis te gast bij orkesten als het London Symphony Orchestra, het Philadelphia Orchestra, het NDR Elbphilharmonie Orchester, het Orchestre Symphonique de Montréal en de symfo-

niorkesten van Melbourne, Sydney, Toronto, Cincinnati, Minnesota en Detroit. In 2019 was zij de eerste vrouwelijke dirigent die de First Night of the BBC Proms dirigeerde, voor het BBC Symphony Orchestra. In 2018 was zij ook de eerste vrouw die het Nobelprijsconcert dirigeerde bij het Koninklijk Filharmonisch Orkest van Stockholm. Het was Sir Simon Rattle, die haar kende van haar optredens als violist in de Berliner Philharmoniker (als lid van de Orchester-Akademie aldaar), die Karina Canellakis tot een dirigentencarrière aanzette. Vele jaren trad zij al op als vioolsolist, gastaanvoerder en kamermusicus. Zij bracht haar zomers musicerend door bij het Marlboro Music Festival, totdat dirigeren de centrale plaats in haar carrière innam.

Barbara Hannigan

Als sopraan en dirigent brengt Barbara Hannigan producties met Simon Rattle, Sasha Waltz, Kent Nagano, Vladimir Jurowski, John Zorn, Andreas Kriegenburg, Andris Nelsons, Esa-Pekka Salonen, Christoph Marthaler, Antonio Pappano, Katie Mitchell, Kirill Petrenko en Krzysztof Warlikowski. Reinbert de Leeuw was van grote invloed op haar ontwikkeling als musicus. De Canadese verzorgde ruim 85 wereldpremières. Zij werkte intensief samen met componisten als Boulez, Zorn, Dutilleux, Ligeti, Stockhausen, Sciarrino, Barry, Dusapin, Dean, Benjamin en Abrahamsen. In seizoen 2020-2021 zij, als artist in residence bij het Orchestre Philharmonique de Radio France, met videokunstenaar Denis Guéguin een live video-

productie van *La voix humaine*, dat zij zowel zingt als dirigeert. Zij trad onder meer op met Sir Simon Rattle en het London Symphony Orchestra en bij het Festival d'Aix-en-Provence en vierde haar vijftigste verjaardag in de ZaterdagMatinee. Dit seizoen keerde zij terug naar de Brusselse Munt als Lulu in de herneming van haar *Lulu*-productie met Warlikowski uit 2012. *La voix humaine* brengt haar weer naar het LSO en München. Zij zingt een wereldpremière van Zosha di Castri met het Toronto Symphony Orchestra en brengt concerten met vocaal repertoire van John Zorn in Antwerpen, Hamburg en Modena. Haar album 'Crazy Girl Crazy' (2017) werd onderscheiden met een Grammy Award en een Edison. Haar nieuwste album 'La Passione' omvat werken van Nono, Haydn en Grisey. Barbara Hannigan richtte in 2017 Equilibrium Young Artists op, en in 2020 Momentum: our Future Now, waarmee zij kunstenaars en organisaties aanmoedigt jongere professionele musici te begeleiden. Haar werk werd in 2020 bekroond met de Glashütte Original MusikFestspielPreis, en in 2021 met de Deense Léonie Sonning Muziekprijs; de geldelijke component van beide doneerde zij aan initiatieven voor jonge kunstenaars. De in Nova Scotia geboren Barbara Hannigan woont in Finistère, aan de noordwestelijke kust van Frankrijk. Eerder in de Matinee Rihm's 'Luigi Nono gewidmet' (2003), Ligeti/Howarth's *Mysteries of the Macabre* (2003), Dutilleux's *Correspondances* (2004), Stravinsky

- 14 Les noces (2005), Ligeti/Howarth Mysteries of the Macabre (2007), Boulez Pli selon pli (Portrait de Mallarmé) (2011), Britten/C. Matthews Three songs for Les Illuminations & Britten Les Illuminations (2013), Dutilleux Correspondances (2013), Abrahamsen Let me tell you (2014), werken van Nono, Haydn, Mozart en Stravinsky (2014), werken van Copland, Haydn, Barry en Weill/Elliott (2021)

Radio Filharmonisch Orkest

Het Radio Filharmonisch Orkest, opgericht in 1945, is een onmisbare schakel in het Nederlandse muziekleven. Behalve het grote symfonische repertoire speelt het orkest, meer dan welk ander Nederlands symfonieorkest, muziek van dit moment. Het betreft vaak premières van werk dat in opdracht van de omroepseries NTR ZaterdagMatinee en AVROTROS Vrijdagconcert wordt geschreven. Vernieuwende concertformats als Pieces of Tomorrow en In the Living Room bereiken een opvallend jong publiek. Vrijwel alle concerten worden rechtstreeks uitgezonden op NPO Radio 4. Dat betekent vanzelf dat het Radio Filharmonisch Orkest optreedt voor een live-publiek dat vele tientallen malen groter is dan een concertzaal ooit zou kunnen herbergen.

Het orkest wordt sinds 1 september 2019 geleid door de Amerikaanse chef-dirigent Karina Canellakis. Zij is daarmee de eerste vrouwelijke chef-dirigent van een Nederlands symfonieorkest. Canellakis heeft illustere voorgangers als Bernard Haitink, Jean Fournet, Hans Vonk, Edo de Waart (eredirigent), Jaap van Zweden (honorary chief conductor) en Markus Stenz. Het Radio Filharmonisch Orkest werkt samen met gastdirigenten als Pablo Heras-Casado, Vladimir Jurowski, Vasily Petrenko, Christoph Eschenbach, John Adams, Peter Eötvös, Charles Dutoit, Gennady Rozhdestvensky, Michael Tilson Thomas, Mariss Jansons, Valery Gergiev, Antal Doráti, Kirill Kondrashin en Leopold Stokowski. De Amerikaan James Gaffigan is vaste gastdirigent sinds 2011. In seizoen 2023-2024 wordt hij opgevolgd door Stéphane Denève. In 2014 kreeg het Radio Filharmonisch Orkest een Edison Klassiek Oeuvreprijs toegekend voor zijn verdiensten voor het Nederlandse muziekleven, in 2017 de Concertgebouw Prijs (samen met het Groot Omroepkoor).

➔ [RADIOFILHARMONISCHORKEST.NL](https://radiofilharmonischorkest.nl)

Wordt u ook vriend van het Radio Filharmonisch Orkest? Zie

➔ [RADIOFILHARMONISCHORKEST.NL/VRIENDEN-VAN-HET-RFO](https://radiofilharmonischorkest.nl/vrienden-van-het-rfo)

RADIO FILHARMONISCH ORKEST

CHEF-DIRIGENT
Karina Canellakis
HONORARY CHIEF CONDUCTOR
Jaap van Zweden
ERE-DIRIGENT
Edo de Waart
VASTE GASTDIRIGENT
James Gaffigan
ASSISTENT-DIRIGENT
Sander Teepen

EERSTE VIOOL
Joris van Rijn
Dimitar Tchernookov
Alexander Baev
Roswitha Devrient
Alberto Facanha Johnson
Mariska Godwaldt
Josje ter Haar
Julija Hartig
Kerstin Kendler
Pamela Kubik
Leonie Mensink
Pedja Milosavljevic
Gerrie Rodenhuis
Jorinde Gray
Danna Paternotte
Saskia Peters

TWEEDE VIOOL
Casper Bleumers
Sarah Loerkens
Ian van den Berk
Michiel Eekhof
Wouter Groesz
Yvonne Hamelink ATB
Esther Kövy
Dana Mihailescu
Alexander van den Tol
Eveline Trap
Nina de Waal
Frits Wagenvoerde
Carien de Bakker
Vanessa Damanet
Iina Laasio

ALTVIOOL
Francien Schatborn
Frank Brakkee
Huub Beckers
Arjan Wildschut
Igor Bobylev
Sabine Duch
Marije Helder
Ernst Grapperhaus
Robert Meulendijk
Lotte de Vries
Ewa Wagner
Jose Moura Nunes
CELLO
Michael Stirling
Eveline Kraayenhof
Ansfried Plat
Winnifred Beldman
Mirjam Bosma
Crit Coenegracht
Sebastiaan van Eck
Anneke Janssen
Rebecca Smit
Arjen Uittenbogaard
CONTRABAS
Wilmar de Visser
Walter van Egeraat
Stephan Wienjus
Rebecca Fransen
Silvia Gallego Sanchez
Dobril Popdimitrov
Joseph Prindl
Marijn van Prooijen
FLUIT
Ingrid Geerlings
Carla Meijers
Maike Grobberhaar
HOBO
Aisling Casey
Marjolein Koning
Yvonne Wolters
Gerard van Andel

KLARINET
Frank van den Brink
Diede Brantjes
Sergio Hamerslag
FAGOT
Hajime Konoe
Jos Lammerse
Birgit Strahl
Marieke Stordiau
HOORN
Annelies van Nuffelen
Toine Martens
Rebecca Grannetia
Sander van Dijk
TROMPET
Erwin ter Bogt
Raymond Rook
Hans Verheij
TROMBONE
Herman Nass
Rommert Groenhof
Harrie de Lange
TUBA
Bernard Beniers
PAUKEN
Mark Haeldermans
SLAGWERK
Hans Zonderop
Vincent Cox
Esther Doornink
HARP
Ellen Versney
CELESTA
Stephan Kiefer

zaterdag 19 februari 2022, 13.00 uur
 Concertgebouw Amsterdam
 serie Opera

VASILISA BERZHANSKAYA: TITELROL IN L'ITALIANA IN ALGERI

Orkest van de Achttiende Eeuw
 La Cetra Vokalensemble Basel

Giancarlo Andretta dirigent
 Federico Sepúlveda koordirigent

Isabella Vasilisa Berzhanskaya mezzo-
 sopraan

Lindoro Alasdair Kent tenor

Mustafà Ricardo Seguel bas-bariton

Taddeo Pablo Ruiz bariton

Elvira Lilian Farahani sopraan

Haly José Coca Loza bas

Zulma Esther Kuiper mezzosopraan

Rossini L'italiana in Algeri

Giancarlo Andretta dirigeert het Orkest van de Achttiende Eeuw en het koor van La Cetra in een vroege Rossini. In de titelrol: Vasilisa Berzhanskaya.

Rossini's lyriek in L'italiana in Algeri

In 1813 was Rossini 21 jaar oud, en hij voltooide in datzelfde jaar met gemak nog drie andere opera's: Rossini was aan het begin van zijn carrière niet te stuiten. Zijn *L'italiana in Algeri* toonde de Italianen dat de achttiende eeuw van het belcanto weliswaar voorbij was, maar dat de kunst van het lyrische zingen de revolutie, Napoleon en de oorlogen goed had doorstaan.

Vocaal en instrumentaal feest

Voor zijn geliefde stemtype, de karaktervolle en donker-lyrische mezzo-sopraan, schreef Rossini de titelrol van de Italiaanse Isabella. Zij gaat haar naar Algerije ontvoerde man terughalen, en brengt daarmee het hoofd op hol van Mustafà, de Bey van Algiers. De partij van haar ontvoerde man, Lindoro, schreef de componist voor de bijzondere *tenore di grazia* of *tenore leggiero*, een lichte hoge mannenstem die raakt aan de vocale kleuren van de toen verdwijnende castraatstemmen. De buffo-bas van Mustafà maakt dit vocale trio compleet. Ook orkestraal is het werk een feest, met zijn sprinkelende ouverture en de talloze rossiniaanse crescendo's, die de luisteraar nog altijd in vervoering brengen.

